

การพัฒนาแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
DEVELOPMENT OF A MANAGEMENT MODEL FOR COMMUNITY PARTICIPATION IN
EDUCATION MANAGEMENT BAN NONG PAK DONG SCHOOL KANCHANABURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA DISTRICT OFFICE 1

สุรีย์พร พิณพาทย์¹, พันธุ์ธัช ศรีทิพพันธุ์²
Sureephon Pinphat¹, Phanthad Srithiphan²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2. พัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 3. ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ดำเนินการ 3 ระยะ ระยะที่ 1 การหาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 46 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 138 คน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ระยะที่ 2 การสร้าง การตรวจสอบรูปแบบ และยืนยันรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ระยะที่ 3 การทดลอง และประเมินการใช้รูปแบบในโรงเรียนบ้านหนองปากดง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ครู เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา นักเรียน วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ

Master of Education (Educational Administration) School director of Ban Nong Pak Dong
Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 Ministry of Education

² พร.ด. (การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา) อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Ph.D. (Research and Statistics in Cognitive Sciences) Lecturer Faculty of Education Mahamakut
Buddhist University

Corresponding author; Email: sureeporn.pinphat@gmail.com

(Received: 10 October 2022; Revised:-4 Noveber 2022, Accepted: 1 November 2022)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง 5 ด้าน ประกอบด้วย ประชัญญา, วัตถุประสงค์, กระบวนการ, วิธีการ, การประเมิน ผลตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้รูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดีขึ้น สถานศึกษามีความเข้มแข็งมีคุณภาพ ได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและเกิดความภาคภูมิใจต่อสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบ 2. การมีส่วนร่วมของชุมชน 3. การจัดการศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research were 1. to study the composition and condition of the relationship between the school and the community; 2. to develop a model of community participation management in educational management; 3. to evaluate the use of the community participation management model. in educational management Use research and development methodology to operate in 3 phases. Phase 1 Identifying the components of participation sample group School administrators, teachers, chairman of the basic education committee of 46 primary schools, 138 respondents, using a 5-level rating scale questionnaire. Phase 2 Creation, Model Verification and confirmed the form by 9 experts. Phase 3 Experimental and evaluation of the use of the model in Ban Nong Pak Dong School. The group of informants were staff of Nong Phai Subdistrict Administrative Organization, teachers, staff, parents of students. Board of Directors, students. Data were analyzed using mean, standard deviation.

The results showed that.

1. The need for community participation in promoting the quality of education in primary schools in Kanchanaburi Province consisted of 5 aspects, overall, at a high level.

2. Community participation management model in educational management in 5 aspects comprising philosophy, objectives, processes, methods, assessments. The overall form of suitability was at a high level. The overall style possibility is at the highest level.

3. The results of the assessment of the management model of community participation in education management as a result, students have better achievements and desirable attributes. School is strong and have quality. Gaining the trust of the community and being proud of the school and those involved. They were satisfied with the overall style at a high level.

Keyword: 1. model development 2. community involvement 3. education management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำเป็นมากเพราะโรงเรียนต้องอาศัยการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้น การให้บริการทางการศึกษาตามความต้องการของชุมชน จึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนควรต้องคำนึงถึง โรงเรียนใดไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน จะประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาได้ยาก ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีในการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ข้อมูลการจัดการการศึกษาโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ยังประสบกับความล้มเหลวในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งเห็นตัวอย่างได้จากการที่ชุมชนรวมตัวกันหรือร่วมกันลงชื่อของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการจัดการศึกษาโรงเรียน (กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน คนในชุมชน และผู้นำชุมชน) เพื่อยื่นหนังสือต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ดำเนินการย้ายผู้บริหารโรงเรียน ออกจากพื้นที่ (ให้ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนอื่น) ด้วยเหตุผลในหลาย ๆ ประการที่คนในชุมชนจะกล่าวอ้าง นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ขาดการประสาน หรือการสื่อสารทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนน้อยเกินไป โดยที่ผ่านมาทุกรัฐบาลต่างก็ให้ความสำคัญและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รัฐบาลปัจจุบันแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันศุกร์ที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 ก็ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า “ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป มีโอกาสร่วมจัดการการศึกษาที่มี คุณภาพและทั่วถึง ร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการ การศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามศักยภาพและความพร้อมโดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคล และบริหารจัดการได้อย่างอิสระ และคล่องตัวขึ้น” (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา, 2557)

การพัฒนาการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนเป็นส่วนสำคัญ ผู้วิจัยมีความตระหนักในแนวคิดที่จะให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และมีความมุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในประเด็นนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.3 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลสภาพความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้ข้อมูลด้านปัจจัย/เงื่อนไขที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ได้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้

3.3 สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ พัฒนาปรับปรุง แก้ไขการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 อย่างมีกลยุทธ์ที่เหมาะสม นำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ 6 ขั้นตอน คือ

ระยะที่ 1 การหาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นขั้นตอนการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาและขอบข่ายภารกิจของการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาตาม บทบาทหน้าที่ของชุมชนและแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

2.1 การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 46 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 46 คน ครูผู้สอน จำนวน 46 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 46 คน รวมทั้งสิ้น 138 คน

2.2 เนื้อหาของการวิจัย ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กใน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ด้านการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา

2.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 การยกร่างรูปแบบจากการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ ประสบผลสำเร็จภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นการยกร่าง รูปแบบจากการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบผลสำเร็จภายใต้การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกร่างรูปแบบ

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาภายใต้การมีส่วนร่วมของ ชุมชน (Best Practice) ซึ่งได้รับคัดเลือกจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 2 รูปแบบ คือ A Good Life Model การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียนของโรงเรียนคุรุสภา และ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถพัฒนาตนเองทั้งระบบตามบริบทโรงเรียนบ้านห้วยเสือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 26 คน ประกอบด้วย ผู้แทน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 10 คน กรรมการสถานศึกษาจำนวน 10 และผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน

3.2 สิ่งที่ศึกษา คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย กลุ่มบุคคล/หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วม สภาพปัญหา องค์ประกอบของรูปแบบ วิธีดำเนินงานตามรูปแบบ ผลสำเร็จจากการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR)

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างและยืนยันรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

4.1 กลุ่มเป้าหมายการศึกษา ได้แก่ คณะผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิระดับโรงเรียน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง

ระยะที่ 3 การทดลองและประเมินการใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

5.1 สถานที่ ระยะนี้เป็น การนำรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง มาใช้จริงในโรงเรียน ปีการศึกษา 2564

5.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้แทนกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านหนองปากดง

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง หลังจากดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

6.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองปากดง โดยรวบรวมข้อมูลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ตามเอกสารบันทึกพัฒนาการระดับปฐมวัย ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (National Test) และผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

6.2 การสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อผลการใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้แทนกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา ตัวแทนนักเรียน รวมจำนวน 62 คน ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.06$, $\sigma=0.64$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับความต้องการได้แก่ ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา ($\mu=4.10$, $\sigma=0.52$) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ($\mu=4.09$, $\sigma=0.76$) ด้านการจัดการศึกษา ($\mu=4.07$, $\sigma=0.74$) ด้านการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา ($\mu=4.05$, $\sigma=0.78$) ด้านการบริหารการศึกษา ($\mu=3.99$, $\sigma=0.72$)

2. รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1 ส่งเสริมแนวคิดการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ พัฒนาการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

1.2 สร้างความตระหนักว่าชุมชน ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่มีความจำเป็นจะต้องร่วมกันพัฒนาการศึกษาในชุมชนให้เจริญก้าวหน้าเพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้มีคุณภาพโดยผลักดันให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชน

1.3 สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ชุมชนในการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เพื่อหาจุดพัฒนาการศึกษาให้ลูกหลานร่วมกับโรงเรียนโดยร่วมแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

1.4 ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามาร่วมปฏิบัติงานช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน เช่น การปรับปรุงช่วยเหลือ ซ่อมแซมอาคารเรียน ร่วมรณรงค์ระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียนตลอดจนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัด

1.5 ส่งเสริมให้ชุมชนนำปราชญ์และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในโรงเรียน

1.6 ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบผลการพัฒนาโรงเรียนการจัดการศึกษาของโรงเรียนหากพบปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นก็เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหและอุปสรรคร่วมกันเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในทุกโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 1. มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียนในระดับปฐมวัยให้มีการพัฒนาการไปตามวัย และผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย 2. มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตามความแตกต่างของบุคคล ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ 1. มุ่งสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งเป็นพลังสำคัญในการช่วยเหลือโรงเรียน 2. เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้บทบาทชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาและสร้างรากฐานที่เข้มแข็งในโรงเรียน

2.3 เพื่อพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1. มุ่งสร้างสรรค์บทบาทของชุมชนซึ่งเป็นครูคนแรกในชีวิตที่ใกล้ชิดผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชน 2. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนเข้าใจกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรควบคู่กับทางโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ

3.1 กระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. การร่วมคิด (Thinking Participation) คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิดบนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพเท่าเทียมกัน 2. การร่วมวางแผน (Planning Participation) คือ การนำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกันด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย 3. การร่วมปฏิบัติ (Implementing Participation) คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำหรือแบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้ 4. การร่วมประเมินผล (Evaluation Participation) คือ ร่วมกันติดตามงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานร่วมมือกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้

งานดีขึ้น 5. การร่วมชื่นชม (Coagulation Participation) คือ การมีส่วนร่วมในรับทราบผลสำเร็จของงาน และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกันมีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามกิจกรรมที่ทำนั้นและผลประโยชน์โดยอ้อมร่วม

3.2 คณะกรรมการ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ เน้นการสร้างความร่วมมือร่วมในการจัดการศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วยการจัดทำข้อตกลงเรื่องบทบาทและอำนาจหน้าที่ รวมทั้งจัดทำโครงสร้างและบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจน ได้แก่ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ด้านการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา และด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการมาจาก 5 กลุ่ม ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการสถานศึกษา และโรงเรียน

3.3 ขอบข่ายและภารกิจงานจัดการศึกษา 5 งาน ได้แก่ 1. ด้านการบริหารการศึกษา ได้แก่ การวางแผนการจัดการศึกษา การประชุมเกี่ยวกับการศึกษา การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านการศึกษา การประสานงาน การรายงานการจัดการศึกษา การติดตามผลการจัดการศึกษา 2. ด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา การกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการและหลักสูตรสถานศึกษาการกำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา 3. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดบรรยากาศ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายใน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การควบคุม กำกับดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สินของสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา การพัฒนาอาคารสถานที่ การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้เรียน 4. การมีส่วนร่วมในการกำกับดูแล และตรวจสอบการจัดการศึกษา ได้แก่ การรับทราบข้อมูลด้านวิชาการและการจัดการเรียนการสอน การกำกับ ติดตาม ให้จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา การรับทราบแผนงบประมาณของสถานศึกษา การกำกับติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณของสถานศึกษา การประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการกำกับดูแลและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการนักเรียน 5. ด้านการประเมินผลการจัดการศึกษา ได้แก่ การกำหนดนโยบายการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาการสนับสนุนให้นามาตรฐานของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดวิธีการประเมินการดำเนินการบริหารจัดการศึกษา การรับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การรับทราบความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา การประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าในการจัดการศึกษา

3.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้แก่ สร้างความตระหนักการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม สร้างบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) เพื่อทำงานร่วมกันหรือแก้ปัญหาร่วมกัน แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ ร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ร่วมกันระบุ เป้าหมาย ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์ วางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ เขียน โครงการเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน/จัดสรรงบประมาณ การปฏิบัติตาม แผนปฏิบัติงาน การประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน การรายงานผล

องค์ประกอบที่ 4 วิธีการ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะวางแผนและเตรียมความพร้อม (Planning Stage) 1. ศึกษาแนวทางการ จัดการศึกษาตามรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนอง ปากดง ให้เข้าใจ 2. จัดประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 3. จัดประชุมอบรมสัมมนาให้ความรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำรูปแบบไป ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. จัดเตรียมงบประมาณ อาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้และบุคลากร 5. ประชุม เพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้รูปแบบ

ระยะที่ 2 การดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ (Operation Stage) 1. ผู้เกี่ยวข้องทำความเข้าใจกับรูปแบบ พิจารณาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อเสนอวาระการนำรูปแบบไป ใช้ ต่อที่ประชุมกรรมการสถานศึกษา 2. ผู้บริหาร สร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกให้กับ กรรมการสถานศึกษาและครู รวมทั้งสนับสนุนความรู้ความเข้าใจและพัฒนาบุคคลดังกล่าวให้สามารถ ดำเนินการตามบทบาทได้ตามความเหมาะสม 3. ประเมินผลการดำเนินงาน และปรับปรุงผลการ ประเมินเป็นระยะ 4) แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบใน 3 มิติ คือ ผลต่อผู้เรียน ผลต่อสถานศึกษา และผลต่อชุมชนมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ผลต่อผู้เรียน 1. ผู้เรียนระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมได้ถูกต้อง เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการธรรมชาติของเด็กปฐมวัยและผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย 2. ผู้เรียนระดับประถมศึกษาผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา

5.2 ผลต่อสถานศึกษา 1. เป็นการจัดการศึกษาที่มีความเข้มแข็ง ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนด นโยบาย วางแผนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2. สถานศึกษาเห็นความสำคัญของชุมชน ให้การสนับสนุนบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษามาก ยิ่งขึ้น 3. สถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้รับ ความไว้วางใจ ศรัทธา และเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาจากชุมชน

5.3 ผลต่อชุมชน 1. ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ค่านิยมชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น 2. เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและยั่งยืนเมื่อชุมชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ ดูแลต่อการจัดการศึกษา 3. ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนที่ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งด้านงบประมาณ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปากดง

3. ผลประเมินการใช้การพัฒนาแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ผลต่อผู้เรียน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นทั้งผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับปฐมวัยโดยผู้เรียนระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมได้ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการธรรมชาติของเด็กปฐมวัยและผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย ผู้เรียนระดับประถมศึกษาผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน

ผลต่อสถานศึกษา สถานศึกษามีความเข้มแข็งเพราะชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อีกทั้งสถานศึกษาเห็นความสำคัญของชุมชน และให้การสนับสนุนบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้ได้รับความไว้วางใจ ศรัทธาและเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาจากชุมชน

ผลต่อชุมชน ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ค่านิยมของชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและยั่งยืนเมื่อชุมชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ที่ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งด้านงบประมาณ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.06$, $\sigma=0.64$)

6.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 4 วิธีการมีส่วนร่วม และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินการมีส่วนร่วม

6.3 ผลประเมินการใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นทั้งผลการทดสอบระดับชาตินักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนระดับปฐมวัย สถานศึกษามีความเข้มแข็งเพราะชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามหลักการและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา ค่านิยมของชุมชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและยั่งยืนเมื่อชุมชนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

7. อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากตง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งทำให้ทราบแนวทาง ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการศึกษาดูงานรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบาย มายกร่างรูปแบบฉบับสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ได้ โดยผ่านการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน จึงทำให้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ นอกจากนี้ ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าทุกประเด็นผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กฤตยา มงคลวงษ์, 2560) ที่พัฒนารูปแบบการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียน (ภาครัฐ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ประกอบด้วยบทเรียน 6 บทเรียน ได้แก่ 1. เน้นทำ นำทาง สร้างคุณภาพ 2. ศรีธำบารมีความดีที่ปรากฏ 3. ประสานคน ประสานใจประสานประโยชน์ 4. องค์การแห่งการเรียนรู้ สู่ภูมิปัญญาชุมชน 5. ร่วมคิด ร่วมสร้าง อย่างแท้จริง และ 6. รู้เท่า ก้าวทัน มั่นคง ยั่งยืน ตามลำดับ และพบว่าผลการประเมินการใช้รูปแบบอยู่ในระดับ “มากที่สุด” และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีความพึงพอใจในระดับ “มากที่สุด” นำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ งานวิจัย (วิไลรัตน์ จันธิมา , 2560) ที่พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเมืองศรีสะเกษ 4 ส่วน คือ ส่วนนำ ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ และสภาพแวดล้อมสถานศึกษา ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วยวิธีการบริหารสถานศึกษา องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม และขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ส่วนที่ 4 เงื่อนไขข้อจำกัดประกอบด้วย เงื่อนไขความสำเร็จ และเงื่อนไขอุปสรรค และพบว่าผลการประเมินรูปแบบ มี 2 ขั้นตอน การประเมินเชิงคุณภาพ พบว่าภาพรวมของการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด การประเมินเชิงปริมาณ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (คนอง ศรีสรณ์, 2561) พบว่าผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สถานศึกษามีความเข้มแข็งมีคุณภาพ ได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและเกิดความภาคภูมิใจต่อสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

มีความพึงพอใจต่อรูปแบบภาพรวมระดับมากที่สุด และ (ขจรวรรณ ภู่อจ, 2564) พบว่าผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ อยู่ระดับมากที่สุด (ทิพวรรณ ถาวรโชติ, 2564) พบว่าผลการประเมินความเป็นไปได้ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบพบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จะประสบผลสำเร็จเมื่อได้รับความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปกำหนดแนวทาง นโยบาย หรือประกาศ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนขนาดเล็กมีการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนนั้น ๆ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองปากดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนควรส่งเสริม และกำหนดนโยบายในการนำรูปแบบมาใช้ในการศึกษาและมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบหลักอย่างละเอียด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าองค์ประกอบนั้น ๆ จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนบ้านหนองปากดงอย่างแท้จริง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเทียบเคียงหรือปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด

8.3.2 ควรมีวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ใช้รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และใช้เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

8.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกรณีศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่ได้รับการเสนอแนะว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา เช่น ศักยภาพของหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ศักยภาพของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางสังคม วัฒนธรรมชุมชน เป็นต้น

9. บรรณานุกรม

- กฤตยา มงคลวงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของโรงเรียน (ภาครัฐ) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.
(ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- ขจรวรรณ ภู่อจ. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาจีน เรื่อง อาหารและเครื่องดื่ม กลุ่ม
สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต) , มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- คนอง ศรีสรณ์. (2561) (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ทิพวรรณ ถาวรโชติ. (2564). รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎี
บัณฑิต), มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วิไลรัตน์ จันธิมา. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต),
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.

10. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา
นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผู้ปกครอง คณะกรรมการ
สถานศึกษา ผู้บริหารท้องถิ่น ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ ข้อมูล คำปรึกษา
และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง